

Budeiberget

**

Referanse:

Gaarder G., Høitomt T., Høitomt G. 2017. Naturverdier for lokalitet Budeiberget, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2016. NaRIN faktaark. BioFokus.

(Weblink: <http://borchbio.no/narin/?nid=6052>)

Referansedata

Fylke: Oppland
Kommune: Nordre Land
H.o.h.: moh
Areal: 578 daa

Prosjektilhørighet: Frivilligvern 2016
Inventør: GGA, THØ, GHØ
Vegetasjonsone: mellomboreal 70% nordboreal 30%
Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk

Sammendrag

Budeiberget ligger inne på åsen 8 km nordøst for Dokka i Nordre Land kommune. Tilbudsområdet omfatter deler av et frittliggende høydedrag som rager 100 høydemeter høyere enn dalen i nord og drøyt 100 meter høyere en dalen sør for åsen. Lisidene er slake til nokså bratte, men berg og knuaser finnes bare spredt og er sjelden mer enn noen meter høye. Det foreslåtte forvaltningsområdet følger i all hovedsak grensene for det tilbudte området. Noen mindre unntak er gjort i sør der nye hogstingrep stikker inn mot området.

Gran er dominerende treslag. Det er kun spredt innslag av furu, og denne er konsentrert i grunnlendte partier i toppområdet. Noe bjørk forekommer i form av spredte enkelttrær. Dominerende vegetasjonstyper er lyngskog og blåbærskog, men det er innslag av friskere lyngskog og svak lågurtskog, særlig i lia ned mot Langmyrene. Myrene er for det meste dominert av nøysomme arter. Det foreligger imidlertid ikke detaljkunnskap om vegetasjonsvariasjonen utenfor kjerneområdet.

I den nordvendte lia ned mot Langmyrene vokser nokså oppkvistet og virkesrik granskog, mens toppområdet er preget av glissen og kvistrik gran i et mer flersjiktet skogbilde. I toppområdet er det hyppig innslag av gran med tett kvistsetting ned mot bakken. Skogen er i optimal-aldersfase, der den eldste skogen finnes oppe på høgdedraget. All skogen i lokaliteten er historisk sett påvirket av hogst. I toppområdet er det spredt med gamle stubber som viser at plukkhogst har vært driftsformen her. I lia ned mot Langmyrene er skogen mer ensaldret, og bærer preg av mer omfattende hogstingrep.

Det er registrert 1 kjerneområde med A-verdi og 7 rødlistede arter i området.

Budeiberget vurderes totalt som regionalt verneverdig (**). Den store forekomsten av huldresty er en viktig faktor her i et området som i utgangspunktet ikke har verken naturgitte eller strukturelle kvaliteter for mer en knapt ei stjerne.

Feltarbeid

Lokaliteten er kartlagt av flere fagpersoner ved flere anledninger. Kartleggingene er ikke i første rekke gjort med tanke på området tilbudt til frivillig vern, men kartleggerene til sammen har god kunnskap om området som helhet.

Tidspunkt og værets betydning

Lokaliteten er undersøkt ved flere anledninger til ulike tider på året. Så lenge det er barmark er kartleggingsforholdene gode siden det er lav og vedboende sopp som er fokus i dette området. Det meste av kartleggingen tidligere er gjort på høsten, og da er også de ettårige vedboende artene mulig å finne.

Utvelgelse og undersøkelsesområde

Området inngår i arbeidet med frivillig skogvern, i regi av Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Oppland og grunneierne. Tilbudsområdet omfatter et areal på rundt 730 daa og omfatter åsen med navnet Budeiberget.

Tidligere undersøkelser

Området er undersøkt ved flere anledninger på grunn av den store bestanden av huldresty i området. Første registrering på Artskart stammer fra 1993. I 2015 registrerte Geir Høitomt huldresty på over 300 trær ved Budeiberget. Kartleggingen fra 2015 resulterte også i en god naturtypebeskrivelse fra området.

Beliggenhet

Budeiberget ligger inne på åsen 8 km nordøst for Dokka i Nordre Land kommune.

Naturgrunnlag

Topografi

Tilbudsområdet omfatter deler av et frittliggende høydedrag som rager 100 høydemeter høyere enn dalen i nord og drøyt 100 meter høyere en dalen sør for åsen. Lisidene er slake til nokså bratte, men berg og knuaser finnes bare spredt og er sjelden mer enn noen meter høye.

Geologi

Berggrunnen i området består av kvartsitt og underkamrisk sandstein og skifer. Selve åsen er hovedsaklig dominert av kvartsitt.

Vegetasjonsgeografi

Vegetasjonseksjon: O1-Svakt oseanisk, vegetasjonssone: mellomboreal 70% nordboreal 30% .

Området ligger i overgangen mellomboreal-nordboreal sone, men det meste av arealet er trolig mellomborealt. Selve toppen på åsen har tydelig nordborealt preg.

Klima

Den nordvendte lisa ned mot Langmyra har svært humid mikroklima. Dette området befinner seg midt i tåkebeltet, et fenomen som på åsen mellom Land og Mjøsa bidrar til nokså oseaniske forhold i dette høydelaget.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Gran er dominerende treslag. Det er kun spredt innslag av furu, og denne er konsentret i grunnlendte partier i toppområdet. Noe bjørk forekommer i form av spredte enkeltrær. Dominerende vegetasjonstyper er lyngskog og blåbærskog, men det er innslag av friskere lyngskog og svak lågurtskog, særlig i lia ned mot Langmyrene. Myrene er for det meste dominert av nøysomme arter. Det foreligger imidlertid ikke detaljkunnskap om vegetasjonsvariasjonen utenfor kjerneområdet.

Skogstruktur og påvirkning

I den nordvendte lia ned mot Langmyrene vokser nokså oppkvistet og virkesrik granskog, mens toppområdet er preget av glissen og kvistrik gran i et mer flersjiktet skogbilde. I toppområdet er det hyppig innslag av gran med tett kvistsetting ned mot bakken. Skogen er i optimal-aldersfase, der den eldste skogen finnes oppe på høgdedraget. All skogen i lokaliteten er historisk sett påvirket av hogst. I toppområdet er det spredt med gamle stubber som viser at plukkhogst har vært driftsformen her. I lia ned mot Langmyrene er skogen mer ensaldret, og bærer preg av mer omfattende hogstingrep. En nylig gjennomført flatehogst grenser helt inn til huldrestryforekomsten i øst.

Kjerneområder

I det følgende listes informasjon om de avgrensede kjernelokalitetene i området Budeiberget. Nummereringen referer til inntegninger vist på kartet.

1 Budeiberget

Naturtype: Gammel granskog - Gammel høyereiggende granskog
BMVERDI: A

Areal: 272daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Kistefos Skogtjenester as v/Geir Høitomt 03.11.2015 i forbindelse med rekartlegging av naturtypelokaliteter i Oppland på oppdrag fra Fylkesmannen i Oppland. Oppdatert beskrivelse og ny avgrensing erstatter tidligere naturtypefigur i området BN00028279 (Budeiberget). Den nye naturtypefiguren beholder navnet uendret (Budeiberget). Huldrestryforekomsten er tidligere kartlagt av bl.a. Geir Gaarder (11.10.1993). Nye funn av huldrestry i 2015 gir grunnlag for endret grense av naturtypefiguren. Avgrensing er foretatt med GPS og ortofoto.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter toppområdet av Budeiberget, samt den nordvendte lia ned mot Langmyrene. Budeiberget er et markert høgdedrag som strekker seg øst-vest, og høgdeforskjellen mellom toppunktet (710 moh) og Langmyrene er ca. 100 høgdemeter. Lokaliteten ligger i et kupert skoglandskap med flere parallelle høgdedrag med lignende naturforhold (fuktige nordvendte granskogslie). Berggrunnen i området er vekslinger mellom kvartsitt og mer næringsrike skifrige bergarter. Lokaliteten ligger i et område med hyppig skoddedannelse ("skoddebeltet" mellom Randsfjorden og Mjøsa).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Budeiberget er et langstrakt høgdedrag dominert av eldre granskog (F0801) . I den nordvendte lia ned mot Langmyrene vokser nokså oppkvistet og virkesrik granskog, mens toppområdet er preget av glissen og kvistrik gran i et mer flersjiktet skogbilde. I toppområdet er det hyppig innslag av gran med tett kvistsetting ned mot bakken. Skogen er i optimal-aldersfase, der den eldste skogen finnes oppe på høgdedraget. Det er kun spredt innslag av furu, og denne er konsentret i grunnlendte partier i toppområdet. Noe bjørk forekommer i form av spredte enkeltrær. Dominerende vegetasjonstype er blåbærgranskog (A4), men det er innslag av småbregneskog (A5) (særlig i lia ned mot Langmyrene).

Bruk, tilstand og påvirkning: All skogen i lokaliteten er historisk sett påvirket av hogst. I toppområdet er det spredt med gamle stubber som viser at plukkhogst har vært driftsformen her. I lia ned mot Langmyrene er skogen mer ensaldret, og bærer preg av mer omfattende hogstingrep. En nylig gjennomført flatehogst grenser helt inn til huldrestryforekomsten i øst. En traktorveg er anlagt i lia mot Langmyrene

Artsmangfold: Lokaliteten har et arts mangfold som er karakteristisk for eldre blåbærgranskog. Karplantemangfoldet er relativt beskjedent, og omfatter nokså trivielle arter som linnea, nikkevintergrønn, gullris, skogstjerne og gauksyre. I litt rikere partier inngår også olavstake, skogfiol og hengeving. Deler av lokaliteten har noe dødved, fortrinnsvis i form av lite-middels nedbrutte granlæger. I slike miljøer er det gjort funn av arter som rynkeskinn *Phlebia centrifuga* (NT), rosenkjuke *Formitopsis rosea* (NT), granstokkjuke *Phellinus chrysoloma*, granrustkjuke *Phellinus ferrugineofuscus* og vasskjuke *Climacocystis borealis*. Kort trolskjegg *Bryoria bicolor* (NT) vokste sparsomt på en liten nordvendt bergevegg. Det fuktige skogmiljøet (nordvendt skogkledd li, myr i dalbunnen og ofte skoddedannelse) gir gunstige forhold for epifyttiske lav. Huldrestry *Usnea longissima* (EN) ble i 2015 påvist på 310 trær, hvorav svært rikelig på flere trær ("mortrær"). Ellers forekommer sprikeskjegg *Bryoria nadvornikiana* (NT), gubbeskjegg *Alectoria sarmentosa* (NT), granseterlav *Hypogymnia bitteri* (NT) og randkvistlav *Hypogymnia vittata* mer sparsomt. Lokaliteten er også et viktig leveområde for storfugl, og flere gamle furutrær i toppområdet er sterkt beitet (beitefuru). Totalt er 7 rødlistearter påvist på lokaliteten (1 EN og 6 NT).

Fremmede arter: Ingen funn av fremmede arter er gjort på lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Budeiberget ligger i et åsområde med flere kjente vokseplasser for huldrestry (EN). Skoglandskap er preget av

flere parallelle høgdedrag med lignende naturforhold (fuktige nordvendte granskogslir). Samlet sett representerer disse huldrestylokaltetene en viktig del av kjerneområdet for arten i Vest-Oppland.

Verdivurdering: Lokaliteten er en nokså stor (100 dekar) gammel granskog (F0801). Skogbildet er overveiende eldre skog, stedvis med noe innslag av dødved. Blåbærgranskog (A4) er dominerende vegetasjonstype. Det er gjort funn av 6 rødlistearter (1 EN og 5 NT). Budeiberget er en av de rikeste kjente forekomstene av huldresty (EN) i Oppland, og utgjør en viktig del av kjerneområdet for denne arten i Vest-Oppland. Naturtypeverdien settes derfor til svært viktig - A.

Skjøtsel og hensyn: Hele lokaliteten bevares i utgangspunktet best under fri utvikling. Alle former for hogst kan forringe naturverdiene. Dette hensynet omfatter også lia ned mot Langmyrene. I denne lia er det kun spredte funn av huldresty (øvre del), men skogen bidrar til stabile forhold i kjerneområdet for huldresty (øvre del av lia og toppområdet). Tilsvarende må det bevares ei buffersone sør for dette kjerneområdet.

Artsmangfold

Deler av lokaliteten har noe dødved, fortrinnsvis i form av lite-middels nedbrutte granlæger. I slike miljøer er det gjort funn av arter som rynkeskinn *Phlebia centrifuga* (NT), rosenkjuke *Formitopsis rosea* (NT), granstokkjuke *Phellinus chrysoloma*, granrustkjuke *Phellinus ferrugineofuscus* og vasskjuke *Climacocystis borealis*. kort trollskjegg *Bryoria bicolor* (NT) vokste sparsomt på en liten nordvendt bergevegg. Det fuktige skogmiljøet (nordvendt skogkledd li, myr i dalbunnen og ofte skoddedannelse) gir gunstige forhold for epifyttiske lav. Huldresty *Usnea longissima* (EN) ble i 2015 påvist på 310 trær, hvorav svært rikelig på flere trær ("mortrær"). Ellers forekommer sprikeskjegg *Bryoria nadvornikiana* (NT), gubbeskjegg *Alectoria sarmentosa* (NT), granseterlav *Hypogymnia bitteri* (NT) og randkvistlav *Hypogymnia vittata* mer sparsomt. Lokaliteten er også et viktig leveområde for storfugl, og flere gamle furutrær i toppområdet er sterkt beitet (beitefuru). Totalt er 7 rødlistearter påvist på lokaliteten (1 EN og 6 NT).

Tabell: Artsfunn i Budeiberget. Kolonnen Totalt antall av art summerer opp antall funn innenfor området. 0 betyr at artsfunnet ikke er tallfestet, men begreper som mye, en del, sparsomt, spredt o.l. er brukt. Det store tallet i kolonnen Funnet i kjerneområde henviser til hvilke kjerneområder arten er funnet. Det lille tallet angir hvor mange funn som er gjort i hvert kjerneområde. 0 betyr tekstlig kvantifisering. Små tall uten kjerneområdenummer angir funn utenfor kjerneområder.

Gruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Rødliste-status	Totalt antall av art	Funnet i kjerneområde (nr)
Lav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	gubbeskjegg	NT		1
	<i>Bryoria bicolor</i>	kort trollskjegg	NT		1
	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	sprikeskjegg	NT		1
	<i>Hypogymnia bitteri</i>	granseterlav	NT		1
	<i>Usnea longissima</i>	huldresty	EN		1
Moser	<i>Anastrepta orcadensis</i>	heimose			1
Sopper	<i>Fomitopsis rosea</i>	rosenkjuke	NT		1
	<i>Phlebia centrifuga</i>	rynkeskinn	NT		1

Avgrensning og arrondering

Det foreslåtte forvaltningsområdet følger i all hovedsak grensene for det tilbudte området. Noen mindre unntak er gjort i sør der nye hogstinggrep stikker inn mot området. I tillegg er et areal i nordøst kun inkludert i et alternativt forvaltningsområde på grunn av nokså sterkt påvirkningsgrad fra grøfting. Dette området er dårlig undersøkt, men det dreier seg trolig om nokså sterkt gjennomhogd og grøftet sumpskogsmark. Arronderingen til området vurderes som god siden en lenge del av et helt høydedrag med lisidene på begge sider av åsen er tatt med.

Andre inngrep

En traktorvei er bygd i lia nedenfor huldrestyforekomsten. Det er hogd litt langs denne traseen. En feltskytebane går litt inn på den ene delen av Langmyra nordvest i området.

Vurdering og verdisetting

Budeiberget er et nokså intakt gammelskogsområde med klare kvaliteter knyttet til eldre, fuktig granskog. Nokså omfattende grøfting og en nokså ny traktorvei inn i området trekker imidlertid noe ned. Skogen er for det meste i optimalfase til aldersfase, men virkelig gamle trær finnes bare i de grunnlendte partiene nær toppen av åsen. Noe dødved finnes spredt og det antas at de skrinne toppområdet bidrar til at kontinuiteten i dødved i området er noe bedre enn man kanskje kunne forvente. Det er forholdsvis lite miljøvariasjon innenfor området, annet enn at det veksler noe mellom myr og skog, samt at de nordvendte delene er mer humide enn de sørvendte. De store mengdene huldresty i området gjør lokaliteten til en av de aller viktigste for denne arten både i regionen og nasjonalt. Området her en nokså beskjeden utstrekning, særlig høydelaget tatt i betraktning. Arronderingen er imidlertid nokså god siden deler av en hel åsrygg med lisider både mot sør og nord er inkludert.

Mulighetene for utvidelser vurderes som svake siden omliggende arealer er sterkt preget av nyere hogstinggrep.

Området oppfyller få generelle og regionprioriterte mangler ved skogvernet slik de er definert i Framstad (2002, 2003,

2010). Unntaket er mangelen viktige områder for rødlistearter som oppfylles i stor grad siden huldresty har en så solid bestand her.

Budeiberget vurderes totalt som regionalt verneverdig (**). Den store forekomsten av huldresty er en viktig faktor her i et området som i utgangspunktet ikke har verken naturgitte eller strukturelle kvaliteter for mer en knapt ei stjerne.

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Budeiberget. Ingen stjerner (0) betyr at verdien for kriteriet er fraværende/ ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for for verdisetting i metodekapittelet.

Kjerneområde	Urørt- het	Død ved mengde	Død ved kontin.	Gamle bar- trær	Gamle løv- trær	Gamle edel- løvtrær	Tre- slags- fordeling	Topo- grafisk- variasjon	Vegeta- sjons- variasjon	Rik- het	Arter	Stør- relse	Arron- dering	Samlet verdi
1 Budeiberget	***	*	**	**	*	—	*	**	*	*	***	-	—	***
Samlet vurdering	**	**	**	**	*	—	*	**	*	*	***	*	**	**

Referanser

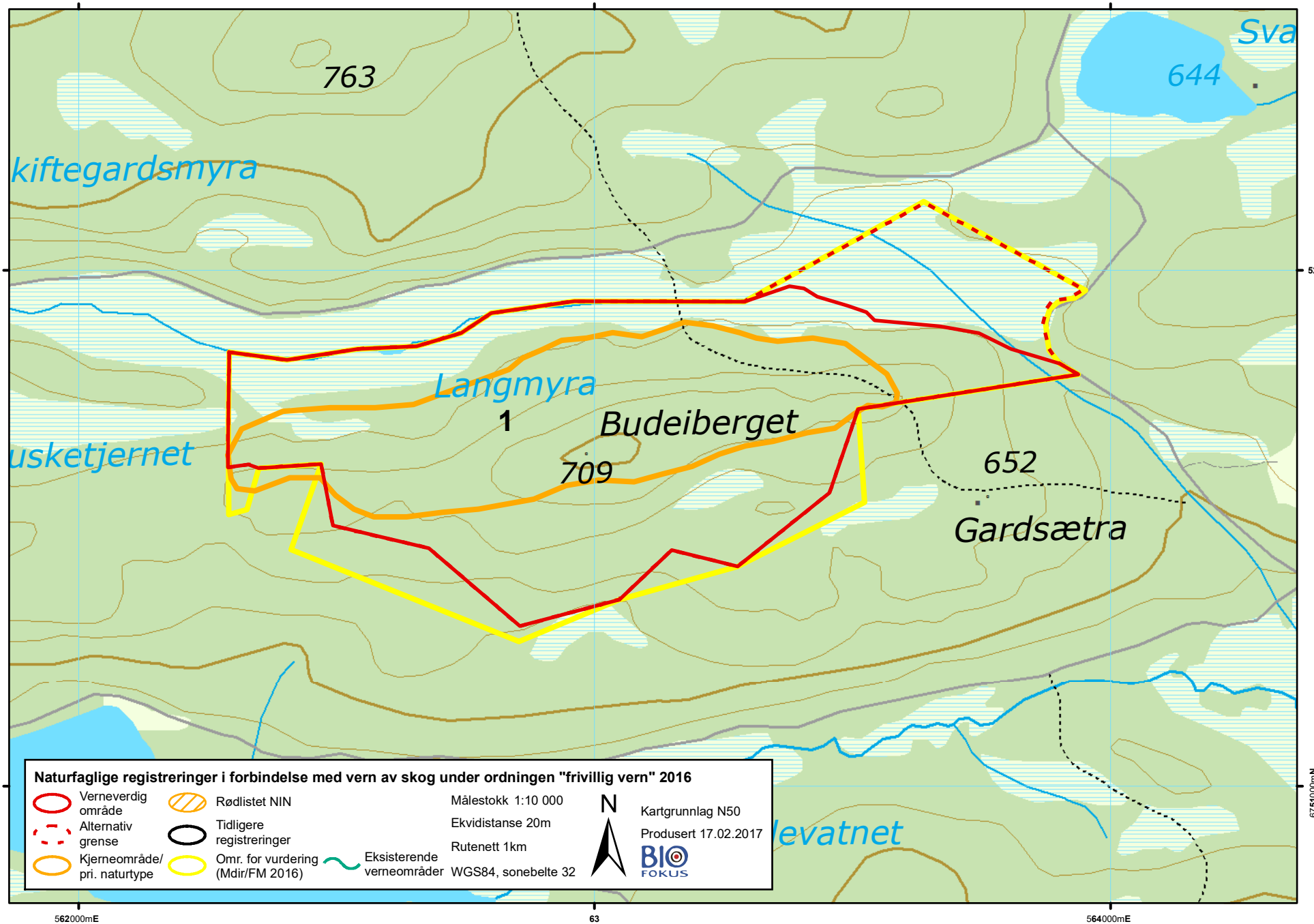
Framstad, E., Blindheim, T., Erikstad, L., Thingstad, P.G. og Storeid, S-E. 2010. Naturfaglig evaluering av norske verneområder. NINA rapport 535. 177 s. + vedlegg.

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. & Brandrud, T.E. 2003. Liste over prioriterte mangler ved skogvernet. – NINA Oppdragsmelding 769: 1-9.

Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. og Brandrud, T.E., 2002. Evaluering av skogvernet i Norge. Fagrapport 54, NINA. 146 s.

Budeiberget (Nordre Land, Oppland).

Areal 578daa, verdi **

Bilder fra området Budeiberget

Rikelig med huldrestry på flere trær i kjerneområdet ved Budeiberget. Foto: Geir Høitomt

Mortre med store mengder huldrestry Foto: Geir Høitomt